

Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΩΝ ΛΑΤΙΝΩΝ ΣΕ ΣΥΝΤΟΜΙΑ*

ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
<p>Συνταγματικός Ορισμός της Λατινικής Θρησκευτικής Ομάδας</p>	<p>« <i>Θρησκευτική Ομάδα</i> » σημαίνει ομάδα προσώπων που συνήθως κατοικούν στην Κύπρο και πιστεύουν στην ίδια θρησκεία και είτε ανήκουν στο ίδιο δόγμα είτε υπόκεινται στην ίδια δικαιοδοσία αυτής της θρησκείας , των οποίων ο αριθμός κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του Συντάγματος υπερβαίνει τους χίλιους , από τους οποίους τουλάχιστον πεντακόσιοι έγιναν υπήκοοι της Δημοκρατίας κατά την προαναφερόμενη ημερομηνία (<u>Άρθρο 2.3 Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας – το Σύνταγμα</u>) .</p> <p>Οι συνταγματικά αναγνωρισμένες θρησκευτικές ομάδες στην Κύπρο είναι αυτές των Αρμενίων, των Μαρωνιτών και των Λατίνων (<u>Νόμος περί Κύπρου (Cyprus Act) του Αγγλικού Κοινοβουλίου ημερ. 29 Ιουλίου 1960, Μέρος II - Προσάρτημα E : Δήλωση της Βρετανικής Κυβέρνησης αναφορικά με τα Δικαιώματα των Μικρότερων Θρησκευτικών Ομάδων στην Κύπρο</u>) .</p> <p>Δεν υπάρχει δυνατότητα αναγνώρισης στο μέλλον νέας θρησκευτικής ομάδας , ακόμη και αν μια τέτοια ομάδα πληροί τα αριθμητικά κριτήρια που προβλέπονται από το <u>Άρθρο 2.3 του Συντάγματος</u>.</p> <p>Δεν είναι δυνατό να αφαιρεθεί το συνταγματικό καθεστώς της θρησκευτικής ομάδας από οποιαδήποτε από τις τρεις αναγνωρισμένες Θρησκευτικές ομάδες , ακόμη και αν ο αριθμός των μελών τους μειωθεί ώστε να μη πληρούνται τα αριθμητικά κριτήρια που προβλέπονται από το <u>Άρθρο 2.3 του Συντάγματος</u>.</p>
<p>Σύνθεση της Λατινικής Θρησκευτικής Ομάδας</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Δεν υπάρχει οποιαδήποτε ρητή πρόνοια η οποία να καθορίζει ποια πρόσωπα το Κράτος θα θεωρεί ότι ανήκουν στη θρησκευτική ομάδα των Λατίνων . Τα μόνα διαθέσιμα κριτήρια είναι τρία, δηλ.: <ul style="list-style-type: none"> - Ένα κριτήριο εκκλησιαστικού δικαίου όπως καθορίστηκε από την νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Κύπρου (<u>υπόθεση <i>Tsivitanides v. Tsivitanides</i> (1956) 21 CLR 111</u>) : Το κατά πόσο ένα πρόσωπο είναι μέλος της θρησκευτικής Ομάδας των Λατίνων εξαρτάται πρώτιστα από το δίκαιο της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας και όχι από οποιαδήποτε κρατική νομοθετική πρόνοια (επιβεβαιώνοντας μια νομική αρχή παγκοσμίως αναγνωρισμένη).

* Το παρόν κείμενο ετοιμάστηκε με τη συμβολή του Δρα Αντώνη Α. ΜΑΔΕΛΛΑ , Διδάκτορα Νομικής (Aix- Marseille III). Μέλος της Λατινικής κοινότητας Κύπρου.

	<p>- Εάν το πρόσωπο είναι πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας (<u>Άρθρο 2.3 Συντάγματος</u>).</p> <p>- Εάν το πρόσωπο συνήθως κατοικεί στην Κύπρο (<u>Άρθρο 2.3 Συντάγματος</u>). Νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Κύπρου (υπόθεση <u>Achcar v. Saad (1979) 1 CLR 627</u>): Ένα πρόσωπο μπορεί να μην ανήκει σε θρησκευτική ομάδα , εάν συνήθως δεν κατοικεί στην Κύπρο .</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σύμφωνα με έρευνα του Γενικού Βικάριου των Λατίνων της Κύπρου που έγινε το 2002, ο επίσημος αριθμός των Λατίνων κυπριακής ιθαγένειας ανέρχεται σε περίπου 2000 άτομα. Συνεπώς, η Λατινική μειονότητα υποστηρίζει τη θέση ότι η Κυπριακή Κυβέρνηση θα πρέπει να αποδεχθεί τον εν λόγω αριθμό. • Η Συμβουλευτική Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη <u>Σύμβαση Πλαίσιο του 1995 για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων (Σύμβασης ETS Αρ. 157)</u>¹, σε Γνωμοδότηση της για την Κύπρο ημερ. 6 Απριλίου 2001², αναφορικά με το Άρθρο 4 της εν λόγω Σύμβασης Πλαίσιο (αρχή της ισότητας και της μη διάκρισης), σημείωσε – όπως το αποδέχεται και η Κυπριακή Κυβέρνηση - ότι υπάρχει μια πιθανότητα ότι τα στατιστικά στοιχεία της Δημοκρατίας δεν αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια τον αριθμό των ατόμων που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες (δηλ. επίσης και σε θρησκευτικές ομάδες) και ότι τέτοιες ανακρίβειες στους αριθμούς δύνανται να παρακωλύουν την ικανότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Συμβουλίου της Ευρώπης στη αξιολόγηση του μεγέθους των εθνικών μειονοτήτων και στην εφαρμογή της Σύμβασης Πλαίσιο. • Σχετική γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας που δόθηκε το 2004, θεωρεί αντισυνταγματικό να εντάσσεται σε θρησκευτική ομάδα όποιος αποκτά την υπηκοότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας σε μεταγενέστερο στάδιο, μετά το 1960, (δηλ. μετά την πάροδο των τριών μηνών από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του Συντάγματος). • Η Λατινική μειονότητα δεν συμμερίζεται την πιο πάνω θέση, στηριζόμενη στο <u>Άρθρο 2.4 του Συντάγματος</u>. Περαιτέρω οποιαδήποτε πρόσωπο έχει το δικαίωμα ανά πάσα στιγμή να επιλέξει να γίνει μέλος μιας θρησκευτικής κοινότητας (<u>Ελευθερία της θρησκείας</u>) (<u>Άρθρο 18 Συντάγματος και Άρθρο 9</u>
--	--

¹ Η Κυπριακή Δημοκρατία επικύρωσε τη σχετική Σύμβαση Πλαίσιο το 1995, με τον Κυρωτικό Νόμο 28(III)/1995 και η Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ για την Κύπρο την 1^η Φεβρουάριου 1998.

² Αυτή η πρώτη Γνωμοδότηση για την Κύπρο, οδήγησε στην υιοθέτηση το Φεβρουάριο του 2002 από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης του Ψηφίσματος CMN (2002)3 για την εφαρμογή της Σύμβασης Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων από την Κύπρο . Η ίδια Συμβουλευτική Επιτροπή υιοθέτησε σε μεταγενέστερο στάδιο , στις 7 Ιουνίου 2007, και δεύτερη Γνωμοδότηση για την Κύπρο , η οποία δεν δόθηκε μέχρι στιγμής στη δημοσιότητα.

³ Η Κυπριακή Δημοκρατία επικύρωσε τη σχετική Σύμβαση το 1962, με τον Κυρωτικό Νόμο 39/1962.

	<p><i>της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών του 1950</i>)³. Συνεπώς, η σύνθεση της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων δεν είναι στατική (όπως εκ πρώτης όψεως προσδιορίστηκε από τις συνταγματικές διευθετήσεις του 1960) και νέα μέλη μπορούν να προσχωρήσουν σ' αυτή ανά πάσα στιγμή. Εάν κάποιο πρόσωπο θεωρεί ότι αυτός /αυτή ανήκει στη θρησκευτική ομάδα των Λατίνων και περαιτέρω η θρησκευτική ομάδα των Λατίνων θεωρεί ότι όντως το πρόσωπο αυτό είναι μέλος της, θα ήταν αντισυνταγματικό και κατά παράβαση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων (συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος της μη διάκρισης όπως προβλέπεται από το <u>Άρθρο 28 Συντάγματος και το Άρθρο 14 και Πρωτόκολλο 12 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών του 1950</u>), σε περίπτωση που η Κυπριακή Δημοκρατία αρνηθεί να αναγνωρίσει ότι τέτοιο πρόσωπο είναι μέλος της θρησκευτικής ομάδας, για το λόγο ότι το πρόσωπο αυτό έγινε μέλος της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων σε μεταγενέστερο στάδιο (μετά το 1960).</p>
<p>Δικαίωμα Επιλογής Θρησκευτικής Ομάδας να ανήκει είτε στην Ελληνική Κοινότητα, είτε στη Τουρκική Κοινότητα της Κύπρου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Δικαίωμα επιλογής θρησκευτικής ομάδας να ανήκει είτε στην Ελληνική Κοινότητα, είτε στη Τουρκική Κοινότητα της Κύπρου μέσα σε προθεσμία τριών μηνών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του Συντάγματος (<u>Άρθρο 2.3 Συντάγματος και Νόμος περί Κύπρου (Cyprus Act) του Αγγλικού Κοινοβουλίου ημερ. 29 Ιουλίου 1960, Μέρος II - Προσάρτημα Ε : Δήλωση της Βρετανικής Κυβέρνησης αναφορικά με τα Δικαιώματα των Μικρότερων Θρησκευτικών Ομάδων στην Κύπρο</u>). • Με δημοψήφισμα που έγινε στις 14 Νοέμβριου 1960, οι Λατίνοι, ως θρησκευτική ομάδα (μαζί με τους Μαρωνίτες και τους Αρμένιους), επέλεξαν ομαδικά να ανήκουν στην Ελληνική Κοινότητα και έκτοτε θεωρούνται μέλη της Ελληνικής Κοινότητας ⁴ (<u>Ο περί Θρησκευτικών Ομάδων και Πολιτών (Τρόπος Επιλογής) Νόμος του 1960 – Νόμος 7/1960</u>). • Η Συμβουλευτική Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη <u>Σύμβαση Πλαίσιο του 1995 για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων</u> στη Γνωμοδότηση της για την Κύπρο ημερ. 6 Απριλίου 2001 σημείωσε ότι η συνταγματική υποχρέωση της κάθε θρησκευτικής ομάδας –της επιλογής ως ομάδα- και μια για πάντα- προσχώρησης στη μια εκ των δυο Κοινοτήτων που αναγνωρίζονται από το Σύνταγμα, για κάποιες πτυχές της, δεν είναι σύμφωνη με το Άρθρο 3 της <u>Σύμβασης Πλαίσιο</u> (δικαίωμα προσώπου που ανήκει σε εθνική μειονότητα να επιλέγει ελεύθερα εάν θα αντιμετωπίζεται ή όχι βάσει αυτής του της ιδιότητας). Η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθετεί επίσης το σχετικό εύρημα του Συμβουλίου της Ευρώπης (βλ <u>Έκθεση προόδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2002 για την εναρμόνιση της Κύπρου - European</u>

⁴ 1077 Αρμένιοι, 1046 Μαρωνίτες και 322 Λατίνοι, ψήφισαν υπέρ της Ελληνικής Κοινότητας, ενώ ψήφισαν υπέρ της Τουρκικής Κοινότητας μόνο 5 Αρμένιοι και ένας Λατίνος (βλ. Εφημερίδα *Ελευθερία* 15/11/1960).

	<p><u>Commission Regular Report on Cyprus's Progress Towards Accession of 2002).</u></p>
<p>Συνταγματικό Δικαίωμα Αντιπροσώπευσης στην Νομοθετική Εξουσία</p>	<p><u>Εξέλιξη και κανόνες του σημερινού συστήματος αντιπροσώπευσης</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Άρθρο 109 Συντάγματος (και ο περί της Σύνθεσης της Ελληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης Νόμος του 1960 - Νόμος Ε.Κ.Σ. 8 /1960):</u> Με την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας , καθεμιά από τις τρεις θρησκευτικές ομάδες, εξέλεξε έναν αντιπρόσωπο της στην <i>Ελληνική Κοινοτική Συνέλευση</i> , Σώμα το οποίο είχε νομοθετικές αρμοδιότητες σε ορισμένα θέματα, ιδιαίτερα σε ότι αφορά θρησκευτικά , εκπαιδευτικά, μορφωτικά θέματα και θέματα προσωπικού θεσμού . • <u>Ο περί Μεταβίβασης της Άσκησης των Αρμοδιοτήτων της Ελληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης και περί Υπουργείου Παιδείας Νόμος του 1965 (Νόμος 12/1965 όπως τροποποιήθηκε) :</u> Λόγω των διακοινοτικών ταραχών του 1963-64 και της σχετικής συνταγματικής κρίσης , ο συγκεκριμένος Νόμος τον Μάρτιο του 1965 αποφάσισε δυνάμει του δικαίου της ανάγκης τη διάλυση της <i>Ελληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης</i> και μεταβίβασε τις μεν νομοθετικές της εξουσίες και αρμοδιότητες στη <i>Βουλή των Αντιπροσώπων</i> , τις δε διοικητικές της στο νεοσύστατο <i>Υπουργείο Παιδείας</i>. Με τον ίδιο Νόμο (άρθρο 10) έγινε τότε αποδεκτό ότι σε μεταβατική βάση και μέχρι τη λήξη της θητείας τους, οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι των τριών θρησκευτικών ομάδων στην πρώην <i>Ελληνική Κοινοτική Συνέλευση</i> , θα συνέχιζαν να αντιπροσωπεύουν την ομάδα τους στο επίπεδο της <i>Βουλής των Αντιπροσώπων</i> και να έχουν συμβουλευτικό ρόλο, χωρίς δικαίωμα ψήφου, μόνο σε θρησκευτικά και εκπαιδευτικά θέματα που επηρεάζουν την ομάδα τους και τα οποία θέματα προηγουμένως υπάγονταν στη δικαιοδοσία της <i>Ελληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης</i>. • Η πιο πάνω διευθέτηση του 1965, ανανεώθηκε και παρατάθηκε αρκετές φορές και σήμερα εξακολουθεί πλέον να υφίσταται και να ρυθμίζεται με <u>τον περί Θρησκευτικών Ομάδων (Εκπροσώπηση) Νόμο του 1970 (Ν. 58/1970 όπως τροποποιήθηκε).</u> Περαιτέρω <u>ο περί Θρησκευτικών Ομάδων (Εκπροσώπηση)(Προσωρινές Διατάξεις) Νόμος του 1976 (Ν. 38/1976)</u> προβλέπει ότι τα μέλη των τριών θρησκευτικών ομάδων, διαθέτουν επιπλέον του δικαιώματος τους να εκλέγουν και να εκλέγονται στις βουλευτικές εκλογές και το δικαίωμα να εκλέγουν ένα μέλος από κάθε θρησκευτική ομάδα το οποίο να εκπροσωπεί τη θρησκευτική αυτή ομάδα στη <i>Βουλή των Αντιπροσώπων</i>. Ο <u>περί Εκλογής Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων Νόμος του 1979 (Νόμος 72/1979 όπως τροποποιήθηκε)</u> καθώς και ο <u>περί Εγγραφής Εκλογέων και Εκλογικού Καταλόγου Νόμος του 1980 (Νόμος 40/1980 όπως τροποποιήθηκε)</u>, εφαρμόζονται επίσης και στην εκλογή των αντιπροσώπων των τριών θρησκευτικών ομάδων .

Νομικές αδυναμίες του σημερινού συστήματος αντιπροσώπευσης

- Η Συμβουλευτική Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Σύμβαση Πλαίσιο του 1995 για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων στη Γνωμοδότηση της για την Κύπρο ημερ. 6 Απριλίου 2001 σημείωσε ότι το σημερινό σύστημα εκπροσώπησης στην Κυπριακή Βουλή των θρησκευτικών ομάδων από αντιπροσώπους οι οποίοι παρίστανται ως παρατηρητές και έχουν ένα συμβουλευτικό ρόλο σε θρησκευτικά και εκπαιδευτικά θέματα που αφορούν τις ομάδες τους , χωρίς όμως οποιεσδήποτε νομοθετικές εξουσίες , πιθανών να μην είναι επαρκές για τη διασφάλιση μιας αποτελεσματικής συμμετοχής στη δημόσια ζωή, υπό το φως του Άρθρου 15 της Σύμβασης Πλαίσιο. Η Συμβουλευτική Επιτροπή ενθαρρύνει την Κυπριακή Κυβέρνηση να συζητήσει αυτό το θέμα με τις θρησκευτικές ομάδες με προοπτική τη βελτίωση της συμμετοχής τους. Η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθετεί επίσης το σχετικό εύρημα του Συμβουλίου της Ευρώπης (βλ Έκθεση προόδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2002 για την εναρμόνιση της Κύπρου - European Commission Regular Report on Cyprus's Progress Towards Accession of 2002).
- Η Λατινική μειονότητα υποστηρίζει τη θέση ότι υπάρχει **συρρίκνωση** του σχετικού δικαιώματος αποτελεσματικής συμμετοχής των τριών θρησκευτικών ομάδων στη δημόσια ζωή, εφόσον πλέον σήμερα οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι στη Βουλή των Αντιπροσώπων έχουν μόνο **συμβουλευτικό ρόλο, χωρίς δικαίωμα ψήφου**, σε θρησκευτικά και εκπαιδευτικά θέματα, ενώ αρχικά με τη συνταγματική διευθέτηση του 1960 (στο επίπεδο της Ελληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης) για τα ίδια ακριβώς θέματα , είχαν δικαίωμα **αποτελεσματικής** συμμετοχής και **δικαίωμα ψήφου** με **νομοθετικές εξουσίες**.
- Η Λατινική μειονότητα υποστηρίζει τη θέση ότι η ευθυγράμμιση με τις απαιτήσεις της Σύμβασης Πλαίσιο του 1995 για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων και με τις σχετικές συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης προς την Κυπριακή Κυβέρνηση για **βελτίωση της συμμετοχής των θρησκευτικών ομάδων στη νομοθετική εξουσία** επιβάλλει την υιοθέτηση και επαναφορά της ειδικής φόρμουλας που ίσχυε αρχικά το 1960 (στο επίπεδο της Ελληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης) , δηλ. δικαίωμα **αποτελεσματικής** συμμετοχής και **δικαίωμα ψήφου** με **νομοθετικές εξουσίες αποκλειστικά και μόνον για θρησκευτικά και εκπαιδευτικά θέματα**.
- Η Λατινική μειονότητα υποστηρίζει τη θέση ότι η επέκταση του δικαιώματος αντιπροσώπευσης **σε όλα τα θέματα** που συζητούνται /εξετάζονται στη Βουλή των Αντιπροσώπων, θα οδηγήσει την Λατινική θρησκευτική ομάδα στην **πολιτικοποίηση** της και θα αποτελέσει σαφή διαστρέβλωση του θεσμού της ειδικής αντιπροσώπευσης της στη Νομοθετική εξουσία , όπως αυτή είχε αρχικά και ορθά επινοηθεί από το συνταγματικό νομοθέτη του 1960.

<p>Άλλα Συνταγματικά Δικαιώματα της Λατινικής Θρησκευτικής Ομάδας</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Δικαίωμα της Εκκλησίας της Λατινικής Θρησκευτικής Ομάδας στη διαχείριση των εσωτερικών της υποθέσεων και περιουσίας: Οι τρεις θρησκευτικές ομάδες εξακολουθούν να διατηρούν κάθε δικαίωμα που είχαν δυνάμει της ισχύουσας νομοθεσίας της Αποικίας της Κύπρου αναφορικά με θρησκευτικά θέματα : δηλ. διατήρηση των κανόνων της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας αναφορικά με τη διαχείριση των εσωτερικών της υποθέσεων και της περιουσίας της (<u>Άρθρο 110.3 Συντάγματος και Νόμος περί Κύπρου (Cyprus Act) του Αγγλικού Κοινοβουλίου ημερ. 29 Ιουλίου 1960, Μέρος II - Προσάρτημα Ε : Δήλωση της Βρετανικής Κυβέρνησης αναφορικά με τα Δικαιώματα των Μικρότερων Θρησκευτικών Ομάδων στην Κύπρο</u>). • Διατήρηση του δόγματος της Εκκλησίας : Διατήρηση των κανόνων που σχετίζονται με το δόγμα της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας (<u>Άρθρο 18 Συντάγματος</u>). • Προστασία της εκκλησιαστικής περιουσίας : Το δικαίωμα ιδιοκτησίας επί οποιασδήποτε κινητής ή ακίνητης περιουσίας που ανήκει στην Εκκλησία της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων προστατεύεται . Το Κράτος (Κυπριακή Δημοκρατία) δεν μπορεί να επιβάλλει καμία αποστέρηση , όρο ή περιορισμό στον εν λόγω δικαίωμα εκτός με την έγγραφη συναίνεση της αρμόδιας εκκλησιαστικής αρχής που έχει τον έλεγχο της ιδιοκτησίας αυτής (<u>Άρθρο 23.9 Συντάγματος</u>). • Προσφυγή ως Ομάδα στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο : Η θρησκευτική ομάδα των Λατίνων , από κοινού με άλλα σώματα /φορείς έχει το δικαίωμα προσφυγής, ως ομάδα στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο της Κύπρου για να ζητήσει θεραπεία για οποιαδήποτε παράβαση του Συντάγματος ή για οποιαδήποτε κατάχρηση εξουσίας , η οποία επηρεάζει άμεσα την ομάδα ως σώμα - στο σύνολο της (<u>Νόμος περί Κύπρου (Cyprus Act) του Αγγλικού Κοινοβουλίου ημερ. 29 Ιουλίου 1960, Μέρος II - Προσάρτημα Ε : Δήλωση της Βρετανικής Κυβέρνησης αναφορικά με τα Δικαιώματα των Μικρότερων Θρησκευτικών Ομάδων στην Κύπρο. Επίσης Άρθρο 146.2 Συντάγματος</u>). • Εισδοχή στη Δημόσια Υπηρεσία : Τα μέλη της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων έχουν το δικαίωμα εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας (<u>Νόμος περί Κύπρου (Cyprus Act) του Αγγλικού Κοινοβουλίου ημερ. 29 Ιουλίου 1960, Μέρος II - Προσάρτημα Ε : Δήλωση της Βρετανικής Κυβέρνησης αναφορικά με τα Δικαιώματα των Μικρότερων Θρησκευτικών Ομάδων στην Κύπρο. Βλ. επίσης Άρθρο 123 Συντάγματος , αναφορικά με την ποσοτική κατανομή των θέσεων της δημόσιας υπηρεσίας μεταξύ μελών της Ελληνικής και Τουρκικής Κοινότητας</u>). Η Συμβουλευτική Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη <u>Σύμβαση Πλαίσιο του 1995 για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων</u> στη Γνωμοδότηση της για την Κύπρο ημερ. 6 Απριλίου 2001 σημείωσε ότι οι Κυπριακές αρχές θα πρέπει να εξακριβώσουν υπό το φως του Άρθρου 15 της <u>Σύμβασης Πλαίσιο</u> εάν δίκαιος αριθμός ατόμων που ανήκουν σε
--	---

	<p>θρησκευτικές ομάδες έχει ουσιαστικά προσληφθεί στη δημόσια υπηρεσία και, εάν το αποτέλεσμα αποδεικνυόταν μη ικανοποιητικό, να προχωρήσουν στη υιοθέτηση μέτρων για βελτίωση της κατάστασης.⁵</p>
<p>Πρόσθετη Νομική Προστασία κατά των Διακρίσεων</p>	<p>Από το 2004, με την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ, τα μέλη της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων προστατεύονται επίσης και από την ισχύουσα εναρμονιστική νομοθεσία κατά των διακρίσεων, δηλ. από :</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>τον περί Της Μεταχείρισης (Φυλετική ή Εθνοτική Καταγωγή) Νόμο του 2004 (Νόμος 59 (I)/2004 όπως τροποποιήθηκε)</u> για εναρμόνιση με την <u>Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2000/43/ΕΚ (Οδηγία Φυλετικής Ισότητας)</u>, ο οποίος απαγορεύει κάθε σχετική διάκριση στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, σε θέματα κοινωνικής προστασίας, υγείας, κοινωνικών υπηρεσιών, εκπαίδευσης και πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες. Παραβίαση των σχετικών διατάξεων του Νόμου αυτού συνιστά ποινικό αδίκημα. • <u>τον περί της Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων Άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμο του 2004 (Νόμος 42 (I)/2004)</u> για εναρμόνιση επίσης με την <u>Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2000/43/ΕΚ (Οδηγία Φυλετικής Ισότητας)</u>, ο οποίος παρέχει στον Επίτροπο Διοίκησης (Ombudsman) - μια ανεξάρτητη Αρχή - ειδικές αρμοδιότητες, καθήκοντα και εξουσίες για την καταπολέμηση και εξάλειψη των σχετικών διακρίσεων στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Δυνάμει του Νόμου αυτού κάθε πρόσωπο ή ομάδα προσώπων, μπορεί να υποβάλει παράπονο στον Επίτροπο Διοίκησης και να καταγγείλει διάκριση η οποία απαγορεύεται από οποιαδήποτε νομική διάταξη, συμπεριλαμβανομένης και της <u>Σύμβασης Πλαίσιο του 1995 για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων</u>.
<p>Το ζήτημα της αλλαγής /αναπροσαρμογής της ονομασίας της Λατινικής Θρησκευτικής Ομάδας</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τα τελευταία χρόνια η θρησκευτική ομάδα των Λατίνων υποστηρίζει την άποψη ότι ο όρος « Λατίνοι », που η Κυπριακή Κυβέρνηση χρησιμοποιεί για να την υποδείξει, δεν αντικατοπτρίζει ορθά το ουσιαστικό στοιχείο της ταυτότητας των μελών της, δηλαδή τα κοινά τους Ρωμαιοκαθολικά εθιμοτυπικά, και ότι η επίσημη ονομασία της θα πρέπει να αλλαχθεί /αναπροσαρμοστεί σε « Λατινική, Ρωμαιοκαθολική Θρησκευτική Ομάδα ». • Η Συμβουλευτική Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη <u>Σύμβαση Πλαίσιο του 1995 για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων</u> στη Γνωμοδότηση της για την Κύπρο ημερ. 6

⁵ Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Κυπριακής Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας, το 1999 υπηρετούσαν στη δημόσια υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας ένα σύνολο 112 ατόμων, μέλη των τριών θρησκευτικών ομάδων (103 Μαρωνίτες, 6 Αρμένιοι και 3 Λατίνοι), αντιπροσωπεύοντας το **0.9 %** του συνόλου των δημοσίων υπαλλήλων (12.481) . Σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, οι τρεις θρησκευτικές ομάδες αντιπροσωπεύουν το **1.1%** του ολικού πληθυσμού της Κύπρου. Παράλληλα, οι τρεις συναφείς θρησκείες –δόγματα, αντιπροσωπεύουν το **4%** όλων των θρησκειών που υπάρχουν στη Κύπρο.

	<p>Απριλίου 2001 σημείωσε ότι υπό το πρίσμα του Άρθρου 3 της <i>Σύμβασης Πλαίσιο</i> θα ήταν δυνατό για την Κυπριακή Κυβέρνηση να εξετάσει αυτό το θέμα σε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες, καθώς δεν φαίνεται να απαιτεί οποιαδήποτε αλλαγή στο Σύνταγμα .</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχετική γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ημερ. 27 Σεπτ. 2004 συμβούλευσε το Υπουργείο Εσωτερικών ότι το σχετικό αίτημα για την αλλαγή/ αναπροσαρμογή της ονομασίας της Λατινικής θρησκευτικής ομάδας, δεν θα συνιστά τροποποίηση του Συντάγματος και ότι τέτοια αλλαγή / αναπροσαρμογή μπορεί να επιτευχθεί με σχετική τροποποίηση των νόμων όπου γίνεται αναφορά στις συνταγματικά αναγνωρισμένες θρησκευτικές ομάδες (βλ. επίσης προηγούμενη παρόμοια τοποθέτηση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας σε επιστολή του προς τον εκλεγμένο αντιπρόσωπο των Λατίνων κ. Μπ. Μαντοβάνη ημερ. 20.12.2001) . • Το Δεκέμβριο του 2004 κατατέθηκε σχετική πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση της αλλαγής / αναπροσαρμογής της ονομασίας της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων , αλλά από τότε η σχετική πολιτική απόφαση εκκρεμεί.
<p>Πρόσβαση στη Δημόσια Ραδιοτηλεόραση</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η θρησκευτική ομάδα των Λατίνων έχει πρόσβαση στις ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές του <i>Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (PIK)</i>. Το <i>PIK</i> υπέχει την υποχρέωση να διασφαλίζει την παροχή δημόσιας ραδιοτηλεοπτικής υπηρεσίας με αμερόληπτη προσοχή και σεβασμό στα συμφέροντα και τις ευαισθησίες των θρησκευτικών ομάδων (<u>άρθρο 19(1) του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου – Νόμος Κεφ. 300Α, όπως ειδικά τροποποιήθηκε το 2003, επίσης σε συνδυασμό με το Άρθρο 171 Συντάγματος / Άρθρο 9 της Σύμβασης Πλαίσιο του 1995 για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων</u>). • Από το 1999, το <i>PIK</i> (Α' Πρόγραμμα) μεταδίδει εβδομαδιαία ειδική ραδιοφωνική εκπομπή-πρόγραμμα για την Λατινική μειονότητα . • Η Συμβουλευτική Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη <u>Σύμβαση Πλαίσιο του 1995 για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων</u> στη Γνωμοδότηση της για την Κύπρο ημερ. 6 Απριλίου 2001, σημείωσε ότι υπό το πρίσμα του Άρθρου 9 της <i>Σύμβασης Πλαίσιο</i>, θα ενθάρρυνε την Κυπριακή Κυβέρνηση να εξετάσει το τομέα της δημόσιας τηλεοπτικής μετάδοσης με τη προοπτική να διευρύνει τη πρόσβαση ατόμων που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες.
<p>Κρατική Χρηματοδότηση – Χορηγίες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αναφορικά με εκπαιδευτικά και πολιτιστικά θέματα, διαβεβαίωση του Προέδρου και του Αντιπροέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας ότι οι μικρότερες θρησκευτικές ομάδες , δεν θα είναι στο μέλλον σε δυσμενή θέση αναφορικά με τη διάθεση κρατικών πόρων-χορηγιών (<u>Νόμος περί Κύπρου (Cyprus Act) του Αγγλικού Κοινοβουλίου ημερ. 29 Ιουλίου 1960, Μέρος II - Προσάρτημα Ε :</u>

	<p><u>Δήλωση της Βρετανικής Κυβέρνησης αναφορικά με τα Δικαιώματα των Μικρότερων Θρησκευτικών Ομάδων στην Κύπρο).</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Από το 1999, το Κράτος - η Κυπριακή Δημοκρατία καταβάλλει μισθούς στους ιερείς της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων . • Η Κυπριακή Δημοκρατία παρέχει ετήσια χορηγία στην Εκκλησία της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων, για εκπλήρωση των θρησκευτικών της καθηκόντων, καθώς και χρηματική βοήθεια στη θρησκευτική ομάδα των Λατίνων αναφορικά με τους τόπους λατρείας , την πολιτιστική της κληρονομιά , επιδιορθώσεις ναών και μοναστηριών. • Τα σχολεία της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων λαμβάνουν χρηματική βοήθεια από την Κυπριακή Δημοκρατία (π.χ. σχολείο <i>Terra Santa</i>) . Το Κράτος καλύπτει όλα τα δίδακτρα και έξοδα των μαθητών μελών της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων που φοιτούν σε ιδιωτικά σχολεία (προ - δημοτικής , δημοτικής και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) .
<p>Φορολογία και Δασμοί</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Το εισόδημα θρησκευτικών ιδρυμάτων στην Κύπρο , δηλ. συμπεριλαμβανομένης και της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας , απολαμβάνει απαλλαγής από το φόρο εισοδήματος (<u>Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμος του 2002 – Νόμος 118(I)/2002 – άρθρο 8(13).</u>) . • Εκκλησιαστικές και θρησκευτικές αρχές στην Κύπρο , δηλ. συμπεριλαμβανομένης και της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας , εξαιρούνται από διάφορους εισαγωγικούς δασμούς και φόρους κατανάλωσης επί διαφόρων ειδών, όπως π.χ. για υλικά οικοδομής, εξαρτήματα, έπιπλα , ενδύματα και άλλα είδη για θρησκευτικούς σκοπούς (<u>εδάφιο 3, Κλάση Ρ , Παράρτημα Ι των περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Κατανάλωσης (Ατέλειες κατά την Εισαγωγή Εμπορευμάτων) Κανονισμών του 2004 – ΚΔΠ 380/2004. Επίσης, άρθρα 65-69 του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕΚ) 918/83 ημερ. 28 Μαρτίου 1983).</u>) .
<p>Ναοί, Μοναστήρια, Κοιμητήρια</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η Κυπριακή Δημοκρατία παρέχει τεμάχια γης και χορηγίες στη θρησκευτική ομάδα των Λατίνων για την ανέγερση ναών , μοναστηριών και κοιμητηρίων. • Τα κοιμητήρια της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων, διέπονται από το δικό τους καθεστώς και εξαιρούνται από τις διατάξεις του <u>περί Κοιμητηρίων (Ταφή και Εκταφή) Νόμου του 2004 (Νόμος 257(I)/2004 όπως τροποποιήθηκε) .</u>
<p>Ζητήματα Οικογενειακού Δικαίου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τα τελευταία χρόνια , δημιουργήθηκε η ανάγκη προσαρμογής του κυπριακού οικογενειακού δικαίου σε σύγχρονες νομικές αρχές, κοινωνικές αντιλήψεις και στις δεσμεύσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας που πηγάζουν από τις διάφορες συναφείς Διεθνείς Συμβάσεις . • Συνεπώς, από τη σκοπιά της Πολιτείας , όλα τα ζητήματα που

	<p>έχουν σχέση με το διαζύγιο , το δικαστικό χωρισμό, τη συνοίκηση των συζύγων, ή τις οικογενειακές σχέσεις των μελών της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων υπάγονται πλέον στη δικαιοδοσία του Οικογενειακού Δικαστηρίου της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων που δημιουργήθηκε το 1994 (<u>Άρθρο 111 Συντάγματος όπως τροποποιήθηκε με την Πρώτη Τροποποίηση του Συντάγματος (Νόμος 95/1989) και Ο περί Οικογενειακών Δικαστηρίων (Θρησκευτικές Ομάδες) Νόμος του 1994 - Νόμος 87/1994 όπως τροποποιήθηκε</u>).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία δεν αναγνωρίζει τη δικαιοδοσία του Οικογενειακού Δικαστηρίου της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων.
<p>Στρατιωτική Θητεία</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Από τις διακοινοτικές ταραχές του 1963-64 και τη δημιουργία από την Ελληνοκυπριακή Κοινότητα της Εθνικής Φρουράς , οι άρρενες μέλη της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων, τύγχαναν αναστολής κατάταξης ή εξαίρεσης από τη υποχρεωτική στρατιωτική θητεία , δυνάμει σχετικής απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου της Κυπριακής Δημοκρατίας που λαμβανόταν κατά καιρούς (κατά την περίοδο 1991-93 αυτή η αναστολή/ εξαίρεση δεν ήταν σε ισχύ και οι Λατίνοι υπηρετούσαν στην Εθνική Φρουρά) . • Η αναστολή/ εξαίρεση χορηγούταν με βάση το επιχείρημα που προβαλλόταν από τις τρεις θρησκευτικές ομάδες ότι η δημιουργία της Εθνικής Φρουράς από την Ελληνοκυπριακή Κοινότητα ήταν το αποτέλεσμα της σύγκρουσης με την Τουρκοκυπριακή Κοινότητα .ότι η υποχρεωτική στρατιωτική θητεία είναι ουσιαστικά προσανατολισμένη στο Ορθόδοξο δόγμα και συνεπώς οι Λατίνοι δεν επιθυμούν να εμπλακούν σε αυτή τη σύγκρουση και να υπηρετήσουν στην Εθνική Φρουρά . • Η πιο πάνω μακροχρόνια αναστολή/ εξαίρεση καταργήθηκε οριστικά το 2007 και συνεπώς οι άρρενες μέλη της θρησκευτικής ομάδας των Λατίνων, υπηρετούν σήμερα στην Εθνική Φρουρά, όπως όλοι οι υπόλοιποι άρρενες πολίτες , μέλη της Ελληνοκυπριακής Κοινότητας. • Η πιο πάνω εξέλιξη του 2007 είναι πλήρως κατανοητή και αποδεχτή από τους Λατίνους της Κύπρου , λόγω του ότι μετά από σχεδόν μισό αιώνα η θρησκευτική ομάδα των Λατίνων , είναι πλέον σήμερα ένα ενσωματωμένο και ενεργό στοιχείο της Ελληνοκυπριακής Κοινότητας, ασπασζόμενη με αυτή ένα κοινό μέλλον και αντιμετωπίζοντας από κοινού την μακρόχρονη παράνομη τουρκική κατοχή και απειλή .

Βιβλιογραφία

- TORNARITIS C., *Promotion and Protection of Human Rights of National, Ethnic and Other Minorities in the Republic of Cyprus*, Nicosia, 1974.
- ΠΑΠΑΦΙΛΙΠΠΟΥ Λ., « Συνταγματικά προβλήματα από την εκπροσώπηση των Θρησκευτικών Ομάδων των Αρμενίων, Λατίνων και Μαρωνιτών στη Βουλή των Αντιπροσώπων », *Κυπριακό Νομικό Βήμα*, 18 (1991), τχ. 4, σελ.626-638.
- PASTATHIS C., “ The Legal Status of Religions in the Republic of Cyprus ”, in *The Status of Religion Confession of the States Applying for Membership in the European Union*, Strasbourg, 2000, p. 208.
- ΜΠΕΡΩ Σ., « Λατίνοι : Μια μικρή κοινότητα της Κύπρου », Ομιλία, *Σεμινάριο : Ιστορική Πορεία – Πολιτιστική Κληρονομιά της κάθε Θρησκευτικής Ομάδας στην Κύπρο. Α’ Πολιτιστική Συνάντηση Μαρωνιτών – Αρμενίων – Λατίνων*, Λευκωσία 20 Οκτωβρίου 2000.
- ΜΑΝΤΟΒΑΝΗ Μπ., « Η Λατινική Κοινότητα Κύπρου και η Εφαρμογή της Σύμβασης Πλαίσιο για την προστασία των εθνικών μειονοτήτων », Ομιλία, *Σεμινάριο του Υπουργείου Εσωτερικών επί της Εφαρμογής της Σύμβασης Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων στην Κύπρο*, Λευκωσία 29 Ιανουαρίου 2004.
- EMILIANIDES Ach., “ The Legal Status of the Latin Community ”, Paper presented at the Conference on *The Minorities of Cyprus: Past, Present and Future*, European University Cyprus, Nicosia, 24-25 Nov. 2007.
- ΑΙΜΙΛΙΑΝΙΔΗΣ Αχ., « Κράτος και Θρησκευόμενα στην Κύπρο », σε Robbers, G., *Κράτη και Θρησκευόμενα στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2007, σελ. 283-305.

Updated version 22 March 2008